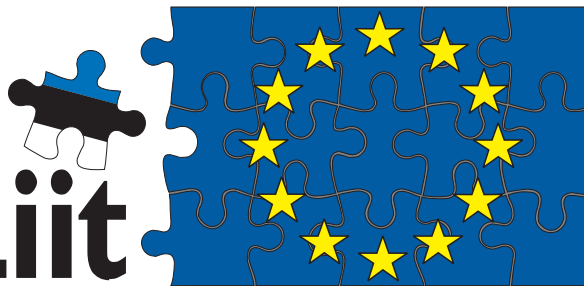

EESTI ja Euroopa Liit

1

Euroopa Liit: taust, areng ja tulevik

Teise maailmasõja lõppedes oli Euroopa varemeis. Sõjast kurnatud Euroopa riikide tiheda ja püsiva koostöö idee kasvas välja soovist saavutada kindel rahu ja majanduslik öitseng. Rahu- ja stabiilsusegaatsusest hoolimata oli aga asjaosalistel raske jõuda üksmeelele, kuidas seda eesmärki saavutada. Kas piisab koostööst valitsuste tasandil või läheb vaja kohustuslikumat laadi raamistikku? Missugust osa peaks etendama Saksamaa? Kas majanduskoostöö peaks olema uute suhete oluline osa?

Euroopa majanduslikuks ja poliitiliseks taastamiseks loodi mitmeid organisatsioone. 1948. aastal asutati Euroopa Majanduskoostöö Organisatsioon (OEEC), et koordineerida abirahade kasutamist, mis Ameerika Ühendriigid olid eraldanud Euroopa riikide majanduse jaluleaitamiseks. OEECga liitus suurem osa Lääne-Euroopa riike. Kesk- ja Ida-Euroopa riigid ning Soome ei saanud ühineda Nõukogude Liidu vastuseisu tõttu. Poliitilise koostöö ja Euroopa ühtsuse süvendamiseks loodi 1949. aastal Strasbourgis Euroopa Nõukogu, millest loodeti kogu Euroopa koostöö koordineerijat. Paraku on organisatsioon oma 50 eluaasta jooksul piirdunud põhiliselt inim- ja sotsiaalõiguste eest võitlemisega. Eesti on Euroopa Nõukogu liige alates 1993. aastast.

Euroopa julgeoleku tagamiseks kirjutasid viis riiki (Prantsusmaa, Suurbritannia, Holland, Belgia ja Luksemburg) 1947. aastal alla Brüsseli paktile, mille raames pidi hakkama toimuma tihe koostöö julgeoleku alal. Kuid pakti loojad olid sunnitud tõdema, et üha kasvava kommunismiohu tõttu pole võimalik tagada julgeolekut ilma ameeriklaste abita, ja nii sündis aastal 1949 Põhja-Atlanti Lepingu Organisatsioon (NATO). 1950 reorganiseeriti Brüsseli pakt Lääne-Euroopa Liiduks (WEU), mis sellegipoolest ei ole suutnud aastakümnete jooksul midagi suurt ära teha. Nii on Lääne-Euroopa peamiseks julgeolekuorganisatsiooniks nii külma sõja aastatel kui ka tänapäeval jäänud NATO.

Lõpp sõdadele

Ükski neist organisatsioonidest ei pakkunud aga vastust eespool toodud küsimusele: kuidas korraldada riikidevahelisi suhteid Euroopas nii, et oleks välditud uue konflikti puhkemise võimalus. Oma aja kohta tõeliselt radikaalse ja originaalse idee pakkus välja Prantsuse välisminister Robert Schuman 9. mail 1950. Ta esitas Prantsusmaa nimel ettepaneku allutada nii Prantsusmaa kui Saksamaa sõe- ja terasetööstus ühtsele kontrollile, et muuta sõda nende riikide vahel materiaalselt võimatuks.

Saksamaa võttis ettepaneku vastu ning 1951. aastal kirjutati Pariisis alla Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse (ESTÜ) asutamisleping, mis jõustus järgmise aasta juulis. ESTÜ asutajaliikmeid oli kuus - Belgia, Holland, Itaalia, Luksemburg, Prantsusmaa ja Saksamaa Liitvabariik. Ühinemisvõimalust pakuti ka Ühend-

kuningriigile, kes aga keeldus. Britid pidasid mõeldamatuks anda käest kontroll Suurbritannia kaevanduste ja terasetehaste üle. Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamine oli mitmes mõttes revolutsiooniline lähenemine riikidevaheliste suhete korraldamisele Euroopas. Esiteks loovutasid liikmesriigid mõningase osa oma otsustamisõigusest uue ühenduse institutsioonidele, kelle vastuvõetud otsused olid neile kohustuslikud. Schumani plaani tegelik autor, Prantsuse plaanikomitee juht Jean Monnet sai ühenduse juhtorgani Ülemameti esimeseks juhiks.

Teiseks erines varasemast, eeskätt Esimese maailmasõja järgsest ajast suhtumine sõja kaotajasse. Kui Esimese maailmasõja järel tegid võitjariigid kõik, et Saksamaa tuneks end kaotajana, pannes talle peale rasked reparatsioonid, siis nüüd integreeriti Saksamaa teiste riikide hulka harilikku riigina. Sõe- ja Teraseühenduse raames loodeti kaasata Saksamaa täielikult Euroopa koostöösse, et vältida tagasipöördumist totalitaarse süsteemi juurde.

Siiski tuleb tunnistada ka prantslaste osavust oma huvide läbisurumisel: uus ühendus andis neile nii liidrirolli Euroopas, ligipääsu Saksamaa sõeressurssidele kui ka turu oma terasetoodangule.

Ühisturg

Järgmisena tuli hakata arendama majanduskoostööd. Sõe- ja Teraseühenduse tegevus näitas, et sügavam majandusintegratsioon oli niihästi võimalik kui ka soovitatav. Kuue liikmesriigi välisministrid tulidki 1955. aasta juunis kokku Messinas (Itaalia), et arutada ühenduse tulevikku.

Leiti, et liikmesriikidel on õige aeg liikuda edasi kõiki kaupi hõlmava Euroopa ühisturu suunas. Messina kohtumisel, mida sageli peetakse Euroopa integratsiooni tõeliseks lähtepunktiks, tehti Belgia välisministrile Paul-Henri Spaakile ülesandeks koostada ettepanek Euroopa ühisturu ja tolliliidu loomise ning tuumaenergia rahuotstarbelise kasutamise kohta. Selle ettevõtmise tulemusel nägid ilmavalgust Euroopa Majandusühenduse (EMÜ) asutamisleping ja Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) asutamisleping. Taas kutsuti teistega liituma Suurbritanniat ja jälle vastas see keeldumisega, kuna ei soovinud end allutada ühisele otsuste tegemisele. ESTÜ liikmesmaad kirjutasid mõlemad lepingud alla 25. märtsil 1957 Roomas ja need jõustusid 1. jaanuaril 1958. EMÜ asutamisleping (ehk Rooma leping), ESTÜ asutamisleping ja Euratomi asutamisleping üheskoos panid aluse Euroopa ühendustele (EÜ).

Järk-järgult kaotati liikmesriikide vahel tollimaksud ning koguselised piirangud (kvoodid) impordilt ja ekspordilt. Kaubavahetus EÜs elavnes kiiresti. Kolmandate riikide suhtes kehtestati ühised tollimaksud ja tolliliidu rajamine kui eesmärk saavutati 1968. aastal.

Kolmandad riigid on need riigid, mis ei kuulu Euroopa ühendustesse / Euroopa Liitu.

1960. aastate algul leppisid EÜ maad kokku ühises põllumajanduspoliitikas (ÜPP), millest sai ühenduse peamisi alustalasid. ÜPP kujunes märksa reguleeritumaks ja protektsionistlikumaks kui ühenduse poliitika teistes majanduse valdkondades. Selle põhjuseks oli põllumeeste tugev surve, samuti sõja ajal kogetud toiduainete nappus, mistõttu peamiseks sihiks seati tootmismahu oluline suurendamine. Peale selle sooviti kindlustada piisav sissetulek põllumeestele ning varustada tarbijaid toiduainetega mõistliku hinna eest.

Kuuest saab kaksteist

Mõni aasta pärast EÜ moodustumist hindas Suurbritannia oma varasema otsuse ümber ja esitas ühinemisavalduse. Paraku lükkas Prantsusmaa president Charles de Gaulle Ühendkuningriigi avalduse kahel korral tagasi. Alles 1973. aastal, kui de Gaulle oli ametist lahkunud, liitus Ühendkuningriik EÜga. Samal aastal said EÜ liikmeks Iirimaa ja Taani. Liitumiskõnelusi pidas ka Norra, kirjutades koguni alla ühinemislepingule, ent norralased ütlesid referendumil EÜga liitumisele napilt "ei".

Suurbritannia meelemuutus oli eeskätt tingitud riigi positsiooni olulisest nõrgenemisest maailmapoliitikas, kus üha enam olid hakanud esimest viulit mängima Ameerika Ühendriigid ja Nõukogude Liit. Brittidele sai selgeks, et oma mõjuvõimu suudavad nad taastada vaid koostöös teiste Euroopa riikidega. Vähem tähtis polnud ka majanduslik aspekt - laguneva koloniaalimpeeriumi asemel olid olulisimaks kaubanduspartneriks muutunud Mandri-Euroopa riigid. Selleks et pääseda lihtsamini nende riikide turgudele, tuli ühendusega liituda.

Taani liitumisotsus oli eeskätt majanduslik, sest Taani kui põllumajandussaaduste eksportija peamised turud olid Saksamaa ja Suurbritannia. Olukorras, kus üks neist juba oli tollidega kaitstud EÜs ja teine sellega liitumas, ei jäänud taanlastele palju valikuvõimalusi. Iirimaa motiivid olid pigem poliitilist laadi, soovides tõestada end normaalse Euroopa riigina ja pääseda välja suure naabri varjust.

1981. aastal ühines EÜga Kreeka, Hispaaniast ja Portugalist said aga ühenduse liikmed 1986. aastal. Need kolm riiki olid 1970. aastate keskel vabanenud autoritaarse režiimi võimu alt ja lootsid ühendusega liitudes kindlustada nii demokraatiat kui ka arendada oma majandust.

Koostööprobleemid

1970. aastatel ja 1980ndate algul koormasid EÜ tegevust koostööprobleemid. Otsuste tegemist pärssis kokkulepe rakendada kõigi tähtsate otsuste langetamisel vetoõigust, mis oli võetud kasutusele 1966. aastal nn Luxembourgi kompromissi tulemusena. Samuti polnud EÜ-l tollitariifide kaotamisest hoolimata õnnestunud luua toimivat ühisturgu. Koostöö edasiarendamise tegi raskemaks ka nõrk majandusüksus. Kõigele lisaks tabasid Euroopa riike 1970. aastate esimesel poolel valusalt ülemaailmse Bretton Woodsi valuutasüsteemi kokkuvarisemine ja naftahinna kuuekordistamine ühe aasta jooksul. Euroopa ettevõtete olukord halvenes pidevalt võrreldes rahvusvaheliste kontsernidega, eelkõige Jaapani ettevõtetega.

Euroopa ettevõtete konkurentsivõime parandamiseks ja majandusarengu kiirendamiseks kiitis Euroopa Komisjon 1985. aastal heaks uute meetmete plaani - Cockfieldi valge raamatu ühtse turu rajamise lõpuleviimise kohta. Valges raamatus seati eesmärgiks rajada ühtne turg 1992. aasta lõpuks. Selleks ajaks kaotati veel säilinud takistused, mis pidurdasid kaupade, teenuste, kapitali ja isikute vaba liikumist Euroopa Ühenduse liikmesriikide vahel. Selle tulemusel suurenesid investeeringud ja

kaubavahetus, tänu tootmise mastaapsusele alanes toodangu hind ja sellest tulenevalt kasvas Euroopa toodete konkurentsivõime.

Tõhusam otsuste tegemine

Realiseerimaks kavandatud plaane seoses ühtse turuga, kiitis EÜ 1985. aastal heaks ühtse Euroopa akti. Selle lepingu jõustumine 1987. aastal kiirendas otsuste tegemist ministrite nõukogus. Ühtse Euroopa aktiga tühistati ühehäälsuse nõue ning asendati see kvalifitseeritud häälteenamuse nõudega paljudes ühtset turgu mõjutavates valdkondades. Kuna konsensus polnud enam vajalik, oli nüüd võimalik integratsioonitempot kiirendada.

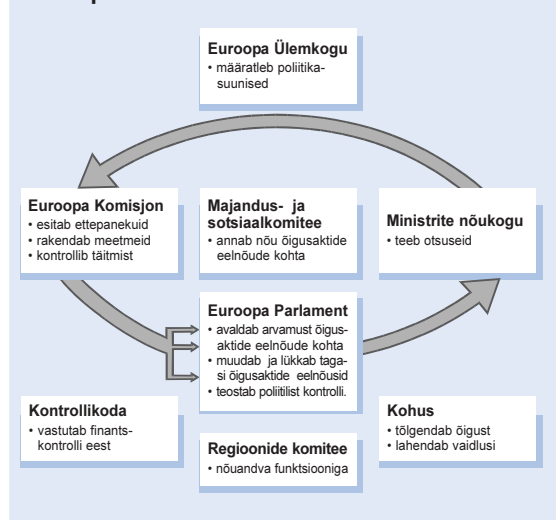
Euroopa Liidu leping

Kui ühtne turg oli hoo sisse saanud, astusid kaksteist liikmesriiki järgmise sammu: 1989. aastal otsustati kutsuda kõik lepinguosalised valitsustevahelisele konverentsile, et käsitleda majandus- ja rahaliidu loomist. Saksamaa taasühendamise järel korraldasid Euroopa ühendused veel ühe valitsustevahelise konverentsi, pidades silmas poliitilise liidu loomist.

Nende kahe konverentsi lõpptulemuseks oli Euroopa Liidu (EL) leping, mille liikmesriigid kirjutasid alla veebruaris 1992 Maastrichtis (Holland). 1. novembril 1993 jõustunud Euroopa Liidu lepinguga ehk Maastrichti lepinguga loodi Euroopa Liit. Euroopa Liidu koostööst rääkides öeldakse tavaliselt, et see rajaneb kolmel sambal. Esimene samm koosneb niihästi koostöö varasematest vormidest Euroopa ühendustes kui ka loodud majandus- ja rahaliidu reeglitest. Teine samm koosneb ühisest välis- ja julgeolekupoliitikast ning kolmas hõlmab koostööd justiits- ja siseküsimustes, mis on näiteks seotud pagulaste ja sisserändega, ning koostööd politsei jõudude vahel. Teise ja kolmanda samba valdkonnas säilitavad liikmesriigid oma suveräänsuse, kuna koostöö toimub valitsustevahelisel tasandil ja otsused võetakse vastu ühehäälsuse alusel. Samas oli hädavajalik kaasata koostöösse need uued valdkonnad, et tagada Euroopa esinemine ühtsel häälel ja mõjuvama viisil maailmapoliitikas ning et tõkestada kuritegevust sisepiirideta Euroopas.

Maastrichti lepinguga lisati Rooma lepingusse mõned uued valdkonnad, näiteks küsimused, mis käsitlevad tervishoidu, tarbijapoliitikat, kultuuripoliitikat ning ühisprojekte veonduse ja side vallas. Teisisõnu, Euroopa ühendused eksisteerivad edasi Euroopa Liidu koostisosana. Ja eeskätt ühenduste koostöö on valdkond, kus liikmesriigid on loovutanud osa oma suveräänsusest Euroopa Liidu institutsioonidele (vt joonist).

Euroopa Liidu esimese samba institutsioonid

Ühtne Euroopa akt - Rooma lepingu *lisandused* ja *parandused*, mille üks eesmärke oli ühtse turu loomine. Ühtne Euroopa akt muutis Euroopa ühenduste otsustamisprotsessi ning tugevdas komisjoni ja parlamendi positsiooni.

Suveräänsus on kõikehaarav ainuõigus toimida sõltumatult (ühe riigi sõltumatus teise riigi suhtes).

Majandus- ja rahaliit

Maastrichti leping pani aluse majandus- ja rahaliidu loomisele, mille lõplik eesmärk oli kasutusele võtta ühine rahaühik. Majandus- ja rahaliitu võib pidada Euroopa integratsiooni põhiliseks ja ambitsioonikaimaks ettevõtmiseks pärast ühtse turu rajamise lõpuleviimist 1992. aasta lõpuks. 1. jaanuaril 1999 käivitus majandus- ja rahaliidu kolmas etapp, millega fikseeriti pöördumatult 11 rahaliidus osaleva riigi valuutade kursid ja kehtestati ühtne valuuta euro. 1. jaanuaril 2001 liitus ühisrahaga ka Kreeka, misjärel on rahaliidust välja jäänud vaid Suurbritannia, Taani ja Rootsi. 2002. aasta jaanuaris lastakse liikmesriikides euro käibele rahatähtedena, mis asendavad liikmesriikide omavaluutad.

Viisteist liikmesriiki

1995. aastal leidis aset Euroopa Liidu seni viimane laienemine - liiduga ühinesid Soome, Rootsi ja Austria. Liitumisläbirääkimisi pidas ka Norra, kuid teist korda hääletas Norra rahvas referendumil liitumise vastu. Kolm uut liikmesriiki olid külma sõja aastatel jäänud neutraalsele positsioonile, mistõttu ühinemist Euroopa Ühendusega ei peetud võimalikuks. Külma sõja järel hakati üha enam mõtlema poliitilisele ja majanduslikule kasule, mida võiks anda liitumine. Euroopa Liit on nende riikide peamine kaubanduspartner ja seetõttu pidasid nad väga oluliseks ligipääsu turule. Euroopa Vabakaubandusassotsiatsiooni (EFTA) liikmetena oli neil riikidel pääs turule küll olemas, paraku oli Euroopa Liidu ja EFTA riikide majandusintegratsioon ebavõrdne. EFTA riigid pidid pimesi järgima Euroopa Liidus kehtestatud reegleid, ilma et nad ise oleksid saanud nende reeglite kehtestamisele otsest mõju avaldada. Seetõttu otsustasid nad täisliikme staatuse kasuks, mis andis võimaluse osaleda otsustamisprotsessis.

Integratsiooni pidev süvenemine

Oma viiekümne kujunemisaasta jooksul on Euroopa Liit oluliselt muutunud. Kui alustati koostööga söe- ja terasetööstuse vallas, kaubavahetuse edendamise ja ühise põllumajanduspoliitikaga, siis nüüd on raske leida valdkonda, kus liikmesriigid koostööd ei teeks. Eri poliitikavaldkondadest on ühine poliitika põllumajanduse ja kalanduse, kaubanduse ning transpordi valdkonnas ühenduse ainupädevuses. See tähendab, et kogu otsustamine toimub Euroopa Liidu tasandil. Muudes valdkondades, alates keskkonna- või sotsiaalsfäärist kuni tagasihoidlikuma koostööni kultuuri või hariduse vallas, on otsustamispädevus jagatud Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahel.

Euroopa Liidu ajaloo tähised

Amsterdami leping

Viimati muudeti Euroopa Ühenduse asutamislepingut 1997. aastal. Oktoobris 1997 sõlmitud Amsterdami leping jõustus 1. mail 1999. Sellega laiendati veelgi Euroopa Parlamendi pädevust otsustamisprotsessis. Suurendamaks otsuste tegemise ja kogu institutsioonilise süsteemi läbipaistvust, lihtsustati olemasolevat

lepingut, mille käigus tühistati kõik tähtsuse minetanud artiklid ning loodi uus ja sirgjoonelisem artiklite numeratsioon.

Lisaks viidi suur osa valdkondadest kolmandast sambast üle esimese samba alla, mille tulemusel kujuneb viie aasta jooksul alates lepingu jõustumisest välja viisa-, varjupaiga-, sisserände- ja muu isikute vaba liikumisega seotud poliitika. Kolmanda samba alla on jäänud vaid politseikoostöö ning õigusalane koostöö kriminaalasjades.

Varasemast rohkem pööratakse Amsterdamis lepingus tähelepanu Euroopa suurimale sotsiaal-majanduslikule probleemile - tööpuudusele. Et sellest ühiselt paremini jagu saada, lisati lepingusse tööhõivet käsitlev peatükk.

Laienemine Kesk- ja Ida-Euroopasse

Selleks ajaks, kui 1995. aasta laienemine teoks sai, olid juba mitmed uued riigid esitanud avalduse Euroopa Liiduga ühineamiseks. Praegu on selliseid riike 13: Eesti, Läti, Leedu, Poola, Ungari, Tšehhi, Slovakkia, Sloveenia, Rumeenia, Bulgaaria, Küpros, Malta ja Türgi. Pärast komisjoni koostatud arvamusi 1997. aasta suvel otsustas sama aasta detsembris Luxembourgis koos olnud Euroopa Ülemkogu alustada liitumisläbirääkimisi kuue riigiga - Eesti, Poola, Ungari, Tšehhi, Sloveenia ja Küprosega. Kaks aastat hiljem Helsingi tippkohtumisel kutsuti liitumisläbirääkimistele ka Läti, Leedu, Slovakkia, Bulgaaria, Rumeenia ja Malta. See tähendab, et praegu peab kahes eri grupis läbirääkimisi kokku 12 riiki. Igat riiki hinnatakse vastavalt tema saavutustele ja seega võib mõni riik langeda ka esimesest grupist teise või tõusta esimeste hulka. Samas pole Euroopa Liit veel kinnitanud laienemismehhanismi, mistõttu pole sugugi kindel, kas laienemine üldse toimub lainetena, ja kui, siis mitme lainena.

Laienemisega on Euroopa Liit seadnud sihiks suurendada veelgi demokraatia ja turvalisuse piirkonda, kus otsuseid langetatakse ühiselt ja vastuolusid lahendatakse rahumeelsel teel. Laienemine võimaldab avardada ka ühtset turgu, misjärel moodustuks ülekaalukalt maailma suurima ostujõuga piirkond.

Institutsiooniline reform

Selleks et Euroopa Liit suudaks tegusalt toimida ka 25 või 30 liikmesriigiga, oli vaja reformida liidu institutsioonilist korraldust ja otsuste tegemist. Kuna Amsterdamis leping oodatud lahendusi ei pakkunud, kutsuti 2000. aasta alguses kokku uus valitsustevaheline konverents, mille käigus tehti ettevalmistusi uute muudatuste tegemiseks ühenduse asutamislepingusse. Euroopa Liitu reformivate muudatuste vastuvõtmiseks tuli 2000. aasta detsembris alguses Prantsusmaal Nice'is kokku Euroopa Ülemkogu. Selle rekordiliselt pikaks veninud kohtumise põhiteemadeks olid liikmesriikide hääle arv kvalifitseeritud häälteenamuse korral nõukogus, volinike arv ja liikmesriikide esindatus komisjonis, samuti kvalifitseeritud häälteenamuse nõude kehtestamine otsuste langetamiseks.

Kvalifitseeritud häälteenamuse kasutamiseks otsustati hääle jagunemine Nice'is nii, et kolm suuremat liikmesriiki - Saksamaa, Itaalia, Prantsusmaa, ja Ühendkuningriik - saavad alates 1. jaanuarist 2005 igaüks 29 häält, Hispaania 27 häält (sama palju saaks ka Poola, juhul kui ta liitub); keskmise suurusega riigid saavad 10-13 häält ning väiksemad maad, nagu Taani, Soome ja Iirimaa, 7 häält (7 häält saaks ka Leedu, juhul kui ta liitub). Euroopa Liidu väikseimale liikmesriigile Luksemburgile jääb 4 häält; sama palju hääli saaksid liitumisel Eesti, Läti ja Sloveenia. Otsuste vastuvõtmisel kvalifitseeritud häälteenamusega peab Nice'i otsuste kohaselt poolt olema enamus - 170 häält 237st. Euroopa Liidu laienemise korral muudetakse kvalifitseeritud häälteenamuse künnist iga kord, kui uus riik liitub. Mõnel juhul peab kvalifitseeritud häälteenamuse puhul olema otsuse poolt nii palju riike, kus elab 62% liidu rahvaarvust.

Liikmesriikide volinike arvu komisjonis muudetakse nii, et praegused suuremad liikmesriigid, kellel on kaks volinikku, loobuvad aastal 2005 ühest volinikust. Seega saavad kõik kandidaatriigid endale volinikukoha komisjonis, kuni liikmesriike on 27. Siis peab komisjon ühehäälese otsusega määrama kindlaks volinike roteerimiskorra.

Kvalifitseeritud häälteenamusega vastuvõetavate otsuste valdkondade suurendamine on vajalik selleks, et liit suudaks tõhusalt teha otsuseid ka laienemise järel. Valdkondi, kus kehtestati kvalifitseeritud häälteenamuse nõue, ei olnud küll nii palju, kui esialgu plaanitud, kuid on oluline, et kvalifitseeritud häälteenamuse rakendamine on vajalik teenuseid, investeringuid ja intellektuaal-omandit käsitlevate väliskaubanduslepingute puhul.

Kuhu edasi?

Kogu Euroopa integratsiooni ajaloo jooksul on vaieldud võimalike arengusuundade üle. Koostöö suhtes optimistlikumalt meelestatud vaatlejad on lootnud, et peagi asendub senine rahvusvaheline organisatsioon ühtse Euroopa föderatsiooniga. Nad võrdlevad Euroopa integratsiooni jalgrattaga - kui selle hoog peatub, kukub ta lihtsalt ümber. Skeptilisemad pragmaatikud leiavad, et koostöö peaks siiski põhinema rahvusriikide huvidel, ega pea riikide suveräänsusest loobumist vajalikuks. Pigem tuleb selle suuna esindajate meelest arendada majanduskoostööd, et tagada Euroopa majanduse konkurentsivõime ja kodanike heaolu.

21. sajandi alguses asub Euroopa Liit nende kahe suuna vahel, rahuldumata täielikult kumbagi poolt, olles aga samas mõlemale leerile enam-vähem vastuvõetav. Kindlasti vastab praegune Euroopa Liit vähemalt konföderatsiooni tunnustele. Ühisraha kasutuselevõtmine alates 2002. jaanuarist mõjutab ühenduse arengut föderatsiooni suunas. Lisaks sellele on mitmed föderalistid hiljuti teinud ettepanekuid töötada Euroopa Liidu põhiõiguste harta baasil välja liidu konstitutsioon ehk põhiseadus. Nice'i tippkohtumisel seda veel päevakorda ei võetud. Kas selleni kunagi jõutakse, selgub tulevikus. Juhul kui Eesti ühineb Euroopa Liiduga, avaneb meilgi võimalus arengusuuna määramisel oma sõna öelda.

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (*ingl Charter of Fundamental Rights*) on 1999. aasta suvel Kölni tippkohtumisel vastuvõetud otsuse kohaselt koostatud inimeste põhiõiguste deklaratsioon, mis rajaneb inimväärikuse, vabaduse, võrdsuse ja solidaarsuse printsiipidel. Harta koostanud töörühma kuulusid liikmesriikide valitsuste, Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide parlamentide ning Euroopa Komisjoni esindajad. Praegu puudub hartal seadusandlik jõud.

EUROOPA LIIDU INFOSEKRETARIAAT

Riigikantselei, Stenbocki maja, Rahukohtu 3, 15161 Tallinn, Eesti.

tel +372 6 935 200

+372 6 935 201

faks +372 6 935 202

e-mail elis@rk.ee

<http://www.elis.ee>